

UZASADNIENIE

Powód Z. S. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu J. P. wniósł o:

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 300 zł tytułem poniesionych kosztów uzyskania porad prawnych związanych z przedmiotową sprawą;
- nakazanie pozwanemu określonego zachowania tj., że umieści on ogłoszenie prasowe w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim z przeprosinami wobec powoda za oświadczenie nieprawdy w sporządzonej w dniu 18 września 2018 r. w systemie elektronicznym noc.net, czym działał na szkodę powoda;
- nakazanie pozwanemu określonego zachowania w ten sposób, że kwotę wymienioną powyżej przeleje on na wskazane przez powoda konto bankowe;
- zasądzenie od pozwanego kosztów procesu (k. 4).

Pozwany J. P. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości z uwagi na brak po stronie pozwanego procesowej legitymacji biernej, wezwanie do udziału w sprawie Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w C., zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych (k. 16).

Sąd wezwał w trybie art. 194 §1 k.p.c. do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa Zakład Karny w C.. Sąd zwrócił się do powoda Z. S. z zapytaniem, czy wyraża on zgodę na wstąpienie Skarbu Państwa Zakładu Karnego w C. w miejsce pozwanego J. P. (k. 30).

Powód Z. S. nie wyraził zgody na wstąpienie Skarbu Państwa- Zakładu Karnego w C. w miejsce pozwanego J. P. (k. 40).

Pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Zakładu Karnego w C. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Z. S. odbywa obecnie karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w W.. W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C. wychowawcą powoda był pozwany J. P..

19 kwietnia 2018 r. Z. S. był przyjmowany przez specjalistę chorób oczu. Diagnozujący go lekarz uznał, że pacjent nie ma bezwzględnych wskazań do okularów, a względne wskazania do okularów do blizy.

Lekarz medycyny pracy badający Z. S. w lipcu 2018 roku nie zalecił osadzonemu pracy w szklach korekcyjnych. Również dwaj inni lekarze medycyny pracy w orzeczeniach nie zamieścili adnotacji by Z. S. wymagał pracy w szklach korekcyjnych.

W ramach wykonywania czynności służbowych J. P. sporządził 18 września 2018 r. notatkę służbową z przebytej z osadzonym Z. S. rozmowy. Notatka zawierała następującą treść: „Osadzony zgłosił się na rozmowę do wychowawcy. W trakcie rozmowy osadzonemu udzieliłem odpowiedzi w formie pisemnej na jego pisma w różnych sprawach, które były kierowane do tutejszej jednostki penitencjarnej m.in. przez SO w Łomży. Osadzony od dnia 17.09.2018 r., nie chce kwitować odbioru tych pism, twierdząc, iż nie wie co odbiera z uwagi na swoją wadę wzroku, dlatego nie będzie się podpisywał pod niczym. Po odebraniu jednak kilku pism, wziął jedno z nich i zaczął czytać jego treść na głos, robił to bez większych trudności przy czym analizował uzyskaną odpowiedź i podnosił argumenty, które miałby wskazywać na inny stan faktyczny niż jest zawarty w piśmie. Po odbyciu z nim rozmowy na temat pisma, które analizował, kolejnych otrzymanych odpowiedzi, także odmawiał podpisywania odbioru, przy czym podnosił ten

sam argument, czyli problem z ich odczytaniem. Osadzony wybiórczo podpisuje odbiór niektórych pism czy też próśb – np. podpisuje pisma które dotyczą pomocy penitencjarnej (kartki, koperty itp.) - iż otrzymał przedmioty o które się zwracał, innych natomiast twierdzi, że nie jest w stanie rozczytać. Wysłał dziesiątki pism do różnych instytucji, samemu twierdząc, że są to odpowiedzi na różnego rodzaju pisma otrzymane m.in. od jednostki penitencjarnej co wskazuje na to, iż jest w stanie przeczytać otrzymaną treść i się do niej odnieść. Cały czas podnosi temat nie otrzymania okularów korekcyjnych na koszt tutejszej jednostki penitencjarnej. Osadzony stara się już kilkakrotnie o takie okulary kierując pisma zarówno do Dyrektora Jednostki bezpośrednio, jak i poprzez różne instytucje jak Sąd. Osadzony chciałby otrzymać okulary zarówno do bliży jak i dali. Z opinii lekarza, kierownika tutejszego ambulatorium wynika, iż osadzony nie ma bezwzględnych wskazań do okularów, a względne wskazania do okularów do bliży i dali. Swoją opinię bazuje na badaniu osadzonego przez specjalistę chorób oczu dnia 19.04.2018 r. Ponadto osadzony otrzymał okulary do dali dnia 28.08.2018 r. co pokwitował swoim podpisem, jednak kwestionując je twierdząc, iż są one przeznaczone dla osób o innej wadze wzroku. Informacje, które przekazuje osadzony, a dotyczą spraw medycznych, przekazywane są na bieżąco lekarzowi.”

J. P. jest funkcjonariuszem Zakładu Karnego w C.. Obecnie pełni obowiązki psychologa. W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C. przez Z. S. był on jego wychowawcą przez pół roku. Zna powoda wyłącznie z racji odbywanych obowiązków służbowych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo skierowane przez powoda Z. S. przeciwko J. P. jako funkcjonariuszowi Zakładu Karnego w C. podlegało oddaleniu z powodu braku legitymacji biernej po tej stronie pozwanej.

Stosownie do art 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Określona w art. 417 k.c. konstrukcja odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej zakłada wyłącznie odpowiedzialność osoby prawnej (w tym przypadku Skarbu Państwa). Odpowiada ona za zachowania osób tworzących jej strukturę organizacyjną i bez względu na miejsce zajmowane w tej strukturze zachowania tych osób fizycznych "obciążają" tę osobę prawną. W przypadku odpowiedzialności Skarbu Państwa nie budzi wątpliwości, że chodzi o odpowiedzialność organów państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Powyższa regulacja wynika bezpośrednio z treści art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, gdzie stwierdzono, że każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej (zob. wyrok trybunału Konstytucyjnego z dnia 4.12. 2001r. , w sprawie SK 18/00, publ. OTK 2001,nr. 8 poz. 256). Przesłanką odpowiedzialności wynikającej z art. 417 § 1 k.c. jest, aby szkoda wyrządzona została przy wykonywaniu „władzy publicznej”, a zatem chodzi tutaj o skutki funkcjonowania państwa, czyli zarówno działania, jak i zaniechania polegające na wykonywaniu funkcji władczych i realizacji zadań władzy publicznej. Nazwa "organ" władzy publicznej użyta w art. 77 ust. 1 Konstytucji oznacza instytucję, strukturę organizacyjną, jednostkę władzy publicznej, z której działalnością wiąże się wyrządzenie szkody, nie zaś organ osoby prawnej w kategoriach prawa cywilnego. Odpowiedzialność oparta na tym przepisie obciąża strukturę (instytucję), a nie osoby z nią związane (jej funkcjonariuszy). Podstawowe znaczenie ma ustalenie, czy działanie organu władzy publicznej związane jest z realizacją jego prerogatyw. Formalny charakter powiązań pomiędzy bezpośrednim sprawcą szkody a władzą publiczną jest mniej istotny. Ustalenie statusu osoby, która jest bezpośrednim sprawcą szkody ułatwia jednak przypisanie danego działania organowi władzy publicznej. W Pojęciu "działania" organu władzy publicznej mieszczą się zarówno zachowania czynne tego organu, jak i zaniechania. W zakresie działań czynnych organu władzy publicznej mieszczą się indywidualne rozstrzygnięcia, np. decyzje, orzeczenia i zarządzenia. Pojęcie "zaniechania" władzy publicznej dotyczy tych sytuacji, w których obowiązek określonego działania władzy publicznej jest skonkretyzowany w przepisie prawa i można ustalić, na czym konkretnie miałyby polegać zachowanie organu władzy publicznej, aby do szkody nie doszło. Wyrządzenie szkody przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej we wskazanym powyżej znaczeniu, uzasadnia odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 417§ 1 k.c., gdy chodzi o państwowe

jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej (w ujęciu cywilistycznym- *stationes fisci* Skarbu Państwa), bądź osoby fizyczne (funkcjonariuszy państwowych) wykonujące uprawnienia do wykonywania władzy publicznej.

W konsekwencji powyższych rozważań należy stwierdzić, że art. 417§ 1 k.c. jest podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa wówczas, gdy szkoda została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie funkcjonariusza państwowego lub państwowej jednostki organizacyjnej bez osobowości prawnej, uprawnionych do wykonywania władzy publicznej. Nie budzi przy tym wątpliwości, że Zakład Karny w C. jest jednostką, która wykonuje swoje obowiązki wobec obywateli w ramach władzy publicznej i dlatego też ewentualną odpowiedzialność deliktową za ten podmiot - w związku z czynnościami podejmowanymi wobec Z. S. w związku z odbywaniem przez niego kary pozbawienia wolności- ponosi właśnie Skarb Państwa, reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego w C., a nie funkcjonariusz podejmujący czynności w trakcie wykonywania obowiązków wychowawcy. Z tego powodu wychowawca sporządzający notatkę w ramach wykonywania obowiązków służbowych występuje w roli funkcjonariusza publicznego. W świetle ustalonego stanu faktycznego nie budzi wątpliwości, że powód Z. S. skierował swoje roszczenie przeciwko J. P. z tytułu wykonywania przez niego określonych obowiązków jako funkcjonariusza zatrudnionego w Zakładzie Karnym w C.. W toku postępowania, pomimo powiadomienia go i pouczenia, nie poparł powództwa przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w C., domagając się zasądzenia kwoty pieniężnej od J. P. z tytułu wykonywania przez niego obowiązków funkcjonariusza.

Artykuł 417 k.c. nie przewiduje obciążenia osób fizycznych szczególną odpowiedzialnością. Nie oznacza to jednak w ogóle wyłączenia osobistej odpowiedzialności osób fizycznych należących do kategorii tzw. funkcjonariuszy publicznych, jeżeli z ich własnym działaniem lub zaniechaniem była związana szkoda. Podstawą odpowiedzialności będzie jednak art. 415, a więc zasada winy (por. M. Safjan, K.J. Matuszyk, *Odpowiedzialność odszkodowawcza władzy...*, s. 35). Nie oznacza to odpowiedzialności osobistej funkcjonariusza władzy publicznej w stosunku do podmiotu, który twierdzi, że szkoda została mu wyrządzona. Ewentualna odpowiedzialność regresowa takiego funkcjonariusza opiera się na innych przesłankach. W konsekwencji powyższego, po stronie pozwanego J. P. jako funkcjonariusza państwowego zachodził brak legitymacji biernej, co skutkowało oddaleniem powództwa skierowanego przeciwko niemu przez Z. S. konsekwentnie popieranego, pomimo stanowiska Dyrektora Zakładu Karnego w C., który to podmiot został wezwany do udziału w sprawie w charakterze pozwanego i wstąpił do sprawy jako pozwany.

Z tych względów skonstruowane przez powoda roszczenie nie mogło zostać uwzględnione, a ewentualne przeprowadzenie postępowania dowodowego we wskazanym przez niego kierunku – nie zmieniłoby oceny prawnej powództwa jako bezpodstawnego.

Oddaleniu podlegało także roszczenie w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego w C.. Sąd na podstawie art 194 § 1 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa - Zakład Karny w C.. Pozwany J. P. wyraził zgodę aby w jego miejsce wstąpił Skarb Państwa - Zakład Karny w C.. Po zawiadomieniu o powyższym powoda, Z. S. nie wyraził zgody na wstąpienie w miejsce J. P. – Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w C.. Swoje stanowisko jednoznacznie sprecyzował w piśmie z dnia 19 września 2019 r. (k. 40). Oświadczenie powoda jest jednoznaczne i nie postawia wątpliwości. W tej sytuacji, gdy powód nie wyraził zgody na zmianę podmiotową powództwa po stronie pozwanej, nie poparł swojego roszczenia przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w C. - powództwo w tym zakresie - należało oddalić.

Zasygnalizować jedynie należy, że nawet gdyby powód poparł swoje roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w C. to w świetle zebranego materiału dowodowego uznać należy, że nie udowodnił on swego roszczenia do czego był zobowiązany na mocy art 6 k.c.

Przepis art. 417 k.c. przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym zdefiniowanym jako "niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej". Odpowiedzialność Skarbu Państwa wynikająca z art. 417 k.c. powstaje wówczas, gdy łącznie spełnione są jej trzy ustawowe przesłanki, a mianowicie: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda oraz normalny

związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy, a szkodą. Kolejność badania przez sąd powyższych przesłanek nie może być przy tym dowolna. Jak wyjaśnił w wyroku z dnia 19 lipca 2012 r., w sprawie II CSK 648/11 Sąd Najwyższy "w pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego, jak twierdzi poszkodowany, wynika szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, następnie ustalenie, czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie między nimi normalnego związku przyczynowego" (vide: Lex 1215614).

W sferze odpowiedzialności odszkodowawczej władzy publicznej za niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie - przesłanka bezprawności oznacza naruszenie przepisów prawa. Zachowanie jest niezgodne z prawem, gdy zachodzi sprzeczność między zakresem kompetencji organu, sposobem jego postępowania, a jego działaniem rzeczywistym (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 406/11).

Wyżej przedstawione przesłanki odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa nie zostały wykazane. Powód w uzasadnieniu pozwu wyjaśniał, że pozwany w ramach czynności służbowych sporządził w dniu 19 września 2018 r. notatkę służbową, w której zasugerował iż powód nie ma żadnych problemów z odczytywaniem kierowanych do niego pism urzędowych, co miało spowodować, że liczne pisma i zachowania powoda nie mają podłoża związanego z jego stanem zdrowia. Powód przy tym podnosił, że badania lekarskie okulistyczne potwierdzały, że powód posiada wadę wzroku wynoszącą +3,5 dioptrii, a następnie +3,75 dioptrii.

Tymczasem w świetle materiału dowodowego należy uznać, że powód, na którym spoczywał obowiązek stosownie do art. 6 k.c. tej przesłanki „bezprawności” nie wykazał.

Sporządzenie notatki służbowej przez J. P. z odbytej w dniu 18 września 2018 r. z osadzonym Z. S. rozmowy mieściło się w granicach jego kompetencji i wynikało wręcz z obowiązków służbowych.

Pozwany przedłożył do akt sprawy notatkę służbową z dnia 18 września 2018 r., której treść jest zacytowana w niniejszym uzasadnieniu. Jednocześnie pozwany przedłożył notatkę służbową sporządzoną 3 września 2018 r. przez specjalistę chorób wewnętrznych Kierownika Ambulatorium Zakładu Karnego w C.. Z treści tej notatki wynika, że Z. S. 19 kwietnia 2018 r. był przyjmowany przez specjalistę chorób oczu i we wnioskach jest zapisane, iż pacjent nie ma bezwzględnych wskazań do okularów, a względne wskazania do okularów do bliży. Nadto sporządzający notatkę lekarz wyjaśniał, że nie jest prawdą, że Z. S. nie może zapoznać się z otrzymanymi pismami z powodu wady wzroku. Wada którą posiada Z. S. nie utrudnia mu pisanania ani czytania. Według sporządzającego notatkę powyższe twierdzenie potwierdza ilość pism wysyłanych do różnych instytucji. Przy tym podkreślił, że Z. S. w czerwcu 2018 r. zapoznał się z całością swojej dokumentacji medycznej i zrobił to bez okularów, nie skarżąc się na niemożność przeczytania. Nadto z notatki tej wynika, że uprzednio lekarz medycyny pracy nie zalecał Z. S. pracy w szklach korekcyjnych. Przy tym wyjaśnił, że w książce zdrowia tego osadzonego znajdują się dwa inne orzeczenia lekarzy medycyny pracy, gdzie też nie ma wpisów by pracownik wymagał pracy w szklach korekcyjnych (k. 18).

Tym samym wskazać należy, że informacje dotyczące spraw medycznych zawarte w notatce osobo-poznawczej z dnia 18 września 2018 r., sporządzonej przez J. P. bazują na przytoczonej notatce Kierownika Ambulatorium Zakładu Karnego w C., która jest bezpośrednio związana z wnioskami konsultacji powoda ze specjalistą chorób oczu z dnia 19 kwietnia 2018 r. Nie sposób podzielić twierdzeń powoda o nieprawdziwości twierdzeń treści zawartej w notatce służbowej sporządzonej przez J. P., skoro są one powielone z treści notatki służbowej sporządzonej 3 września 2018 r. przez Kierownika Ambulatorium Zakładu Karnego w C. - specjalistę chorób wewnętrznych M. B., z której również wynika, że w czerwcu 2018 r. powód zapoznał się z całością swojej dokumentacji medycznej i zrobił to bez okularów.

Powyższy stan rzeczy przemawia za oceną, że kwestionowane przez powoda czynności, podjęte przez funkcjonariusza kompetentnego i umocowanego normatywnie do takich działań nie naruszają obowiązujących przepisów prawa, a w żadnym razie nie można działaniom funkcjonariusza przypisać cech wyżej wskazanej bezprawności, polegającej na oczywistej i rażącej obrazie prawa. Powyższe wyklucza możliwość zasądzenia na rzecz powodażądanego odszkodowania.

Mając powyższe orzeczono jak w wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art 102 k.p.c.